

Brf Säcken 2
Spannvägen 8, 10
168 35 BROMMA

Ni äger en K-märkt fastighet!

För att värna om Stockholms kulturhistoriskt värdefulla bebyggelse har Stockholms stadsmuseum länge arbetat med att klassificera stadens byggnader. Genom att definiera och beskriva de enskilda husens kulturhistoriska värde kan dessa tillvaratas när byggnader byggs om och rustas upp eller när nya byggnader uppförs i äldre miljöer. Stadsantikvarierna och kulturmiljöenheten på Stadsmuseet ansvarar för klassificeringen som används i det dagliga arbetet inom kommunens förvaltningar bl. a. i samband med detaljplanering och bygglovprövning.

Fastigheter med bebyggelse klassificeras i fyra kategorier med hänvisning till deras kulturhistoriska värde och redovisas på kartor och register med färgerna blått, grönt, gult och grått. Klassificeringen omfattar hela fastigheten. Läs mer om stadsmuseets kulturhistoriska klassificering i bifogat faktablad.

Just nu pågår en inventering och klassificering av ytterstadens bebyggelse. Det har då framkommit att Er fastighet Säcken 2 i Åkeslund har ett betydande värde som motsvaras av den näst högsta klassen, grönt. Detta innebär att bebyggelsen är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Kulturhistorisk motivering och karaktärisering av Säcken 2:

Stadsplanen för Åkeslund föreskrev att bostadshusen skulle uppföras i rött tegel i tre våningar placerade i naturmark. Det röda teglet och de i terrängen väl inpassade husen bidrar till stadsdelens sammanhållna och karaktäristiska gestaltning. Byggnaderna är uppförda under första hälften av 1940-talet och har en tidstypisk arkitektur med omsorgsfullt utformade byggnadsdetaljer.

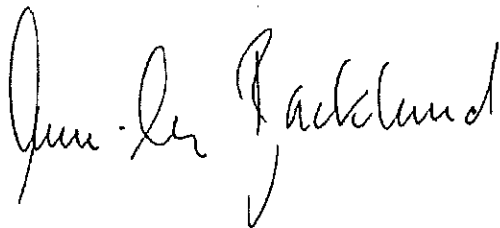
Säcken 2 bevarar i huvudsak sin ursprungliga arkitektur. Förändringarna av balkonger och skärmtak överensstämmer inte med den ursprungliga utformningen. Byggnaden ingår som en viktig del i den enhetliga miljön.

Fastigheten ingår i en kulturhistoriskt värdefull miljö utpekad i Stockholms översiktsplan, detta innebär att särskild hänsyn skall tas till såväl helhetsmiljön som de enskilda byggnadernas kulturhistoriska värde. I och med att byggnaden är grönklassad kan 3 kap 12 § i Plan- och bygglagen tillämpas, d.v.s. byggnadens kulturhistoriska värde får inte förvanskas genom ombyggnad eller andra förändringar.

Tänk på att alla yttre förändringar kräver bygglov och för väsentliga inre förändringar ska en byggnmälan göras. Ni söker bygglov och gör byggnmälan hos Stadsbyggnadskontoret. Mer information hittar Ni på www.stockholm.se/sbk.

Läs gärna bifogat faktablad där Ni hittar en karaktärisering av den aktuella stadsdelen och tips om vad man som ägare till en kulturhistoriskt värdefull fastighet bör tänka på. Du hittar mer information på Stadsmuseets byggnadsvårdswebb: www.stadsmuseum.stockholm.se/byggnadsvard. Den aktuella byggnaden finns beskriven i Bebyggelseregistret, www.bebyggelseregistret.raa.se. Har Ni ytterligare frågor är Ni välkomna att kontakta Stadsmuseet.

Med vänliga hälsningar

Ann-Charlotte Backlund
Stadsantikvarie

Åkeslund

*Information till Dig som
äger ett kulturhistoriskt värdefullt
hus i ytterstaden*

Historik

Marken som utgör stadsdelen Åkeslund hörde tidigare till Åkeshovs gård och köptes in 1904 som en del av de stora markinköp Stockholms stad gjorde efter sekelskiftet 1900. Under 1920- och 1930-talet hade villabebyggelsen växt fram i Västerort, men i den bergiga skogsterräng där Åkeslund och systerstadsdelen Abrahamsberg planerades ansågs det bättre att bygga flerfamiljshus. Stadsdelen, som bildades 1934 genom delning av Åkeshov, bebyggdes huvudsakligen åren 1939-43 och stadsplanen från 1939 är signerad Albert Lilienberg som till sin hjälp hade Olof Holmberg.

Åkeslund har hela tiden fungerat i samverkan med Abrahamsberg. Under 1940- och 50-talet var koncentrationen av butiker störst i den senare stadsdelen, utmed Abrahamsbergsvägen och vid Rörläggargvägen. Vid samma tid startade en successiv utveckling av servicen som tillsammans med tunnelbanans inverkan ledde till uppförandet av Brommaplans centrum, vilket delas av Åkeslund och Riksby. Från mitten av 1950-talet påbörjades den förskjutning av Brommaplans centrum mot sydväst som under 1960-talet kom att byggas ut i full skala. Hotell, sjukhus, bibliotek, medborgarhus, affärer m.m. uppfördes i anslutning till bussterminalen för bl.a. Mälärötrafiken.

Bebyggelsen i Åkeslund har under åren påverkats genom en viss förtätning vilken dock oftast har förlagts till stadsdelens periferi. Kvarteret Barnvägen, från 1992, har uppförts på en del av det för stadsdelen viktiga centrala grönstråket. Förtätningen är en fortlöpande process, och under 2008 färdigställdes "Brommahöjden", ett sexton våningars punkthus, direkt söder om tunnelbanestation Brommaplan.

Namnet Åkeslund kommer från ett numera rivet torp, bebott av Åkeshovs skogsvaktare. Torpet, ofta benämnt Åkerslund, låg strax norr om hyreshusen från 1960-talet vid Gustav III:s väg. Ingen äldre bebyggelse finns numera kvar inom Åkeslund.

Bebyggelsens karaktär – Smalhusstad

Bebyggelsen i Åkeslund domineras av smalhus men den västra delen med centrum och sociala inrättningar uppvisar dock en modernare och mer storskalig bebyggelse. I mitten av stadsdelen ligger Kristofferskolan. Åkeslunds ursprungliga stadsplan gör sig ännu gällande och präglar stadsdelen med 1930-talets funktionalistiska motto; ljus, luft och grönska. Den relativt välbevarade, glest placerade, bebyggelsen är enhetligt utformad och mycket väl anpassad till vegetationen och den kuperade terrängen.

En lösning på Stockholms bostadsproblem blev smalhuset som introducerades i Sverige under funktionalismen på 1930-talet. Det blev snabbt den dominerande hustypen i Stockholms förorter eftersom den var lätt att placera i terrängen samtidigt som den gav en hög bostadsstandard och var billig att bygga. Det typiska smalhuset är friliggande i tre våningar med genomgående lägenheter och en husbredd som normalt inte överstiger 10 meter. Byggnaderna placerades i öppna planmönster, parallellt orienterade för idealt ljusinsläpp, ofta med bevarad natur fram till husgrunden.

Gränsen mellan de två stadsdelarna Åkeslund och Abrahamsberg framgår klart efter tegelfasadernas kulör, Åkeslund kallas ibland för "den röda staden" och Abrahamsberg "den gula staden". Bebyggelsen består av välproportionerade smalhus placerade både längs och tvärs utefter gatorna. För att upprätthålla en hög kvalitet och ge varma bostäder skulle husen vara murade med 1 ½-stens murar. Större delen av bostäderna är om två rum och kök, men det byggdes även större lägenheter vilket ledde till en blandad befolkning med både arbetare och tjänstemän. De genomgående lägenheterna ansågs hälsosamma p.g.a. gott ljusinsläpp och goda vädringsmöjligheter. I bottenvåningen eller souterängvåningen finns ofta garage för ett mindre antal bilar samt lokal för kontor eller småhantverk. Smalhusen är uppförda i stram, funktionellt klassicis-

tisk stil med endast få utsmyckningar. Mönstermurning eller en profilerad ram runt entrén förekommer på fasaderna eller ibland enstaka runda fönster som utsmyckning. Det är ett traditionellt byggande där de röda tegelfasaderna och tegeltaken skapar en tidstypisk och sammanhållen prägel medan utformningen av fönster, balkongfronter, räcken och ytterportar ger variation. Arkitekterna vid Fastighetskontorets Egnahemsbyrå, Edvin Engström, Carl Melin och Erik Stark har ritat ett flertal av husen. Andra arkitekter som bör nämnas är Georg Lindberg, Bernt Lundahl och Riksbyggens Ture Kronqvist.

I allmänhet karaktäriseras markbehandlingen i Åkeslund av respekt för den ursprungliga naturen. Bebyggelsen, som är underordnad trädtopphöjd och anpassad till den kuperade terrängen, är i första hand placerad i höjdlägen, ofta omgiven av bevarad tallskog. Kringliggande sluttningar har sparats som naturmark. Gaturummen präglas av grön förgårdsmark med träd intill fasaderna. Den bevarade naturmarken på de öppna gårdarna mellan husen, tillsammans med det öppna planmönstret och de gröna gaturummen, ger området karaktären av fritt liggande byggnader i ett naturlandskap.

Skydd för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Med undantag av centrum- och sjukhusbebyggelsen är Åkeslund utpekad som särskilt kulturhistoriskt värdefullt i översiktsplanen för Stockholm. Det är tillsammans med Abrahamsberg ett av Stockholms bäst bevarade smalhusområden. Stadsplanens funktionalistiska ideal, med luftiga, hälsosamma bostäder med närhet till naturen är ännu högst påtagligt i Åkeslund, med dess snirkliga gator och skögsomgärdade byggnader. Inom området skall stor hänsyn tas till såväl helhetsmiljöns som de enskilda byggnadernas kulturhistoriska värde. Merparten av Åkeslunds smalhusbebyggelse är grönklassad, d.v.s. den näst högsta kategorin i Stockholms stadsmuseums kulturhistoriska klassificering.

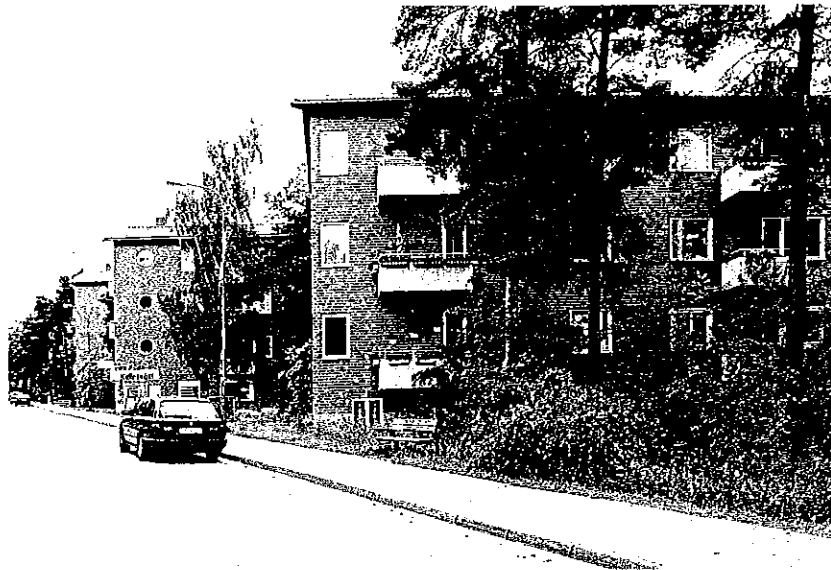
Förutom smalhusbebyggelsen finns ett par kulturhistoriskt värdefulla byggnader och områden värda att nämnas. Avskilt som en egen liten stadsdel uppe på Fredrikslundshöjden ligger Kristofferskolan från 1966. Byggnaderna, som är ritade av arkitekten Erik Asmussen, har en dynamisk utformning med fria volymer i starka färger i nära samspråk med naturen och omgivningen. Fler byggnader har tillkommit efterhand, alla från Asmussens kontor och i den stil som kommit att bli ett kännetecken för antroposoferna. Kristofferskolan är unik som skolanläggning i Stockholm och utgör en intressant och särpräglad

helhetsmiljö med stora kulturhistoriska värden.

I centrumbebyggelsen vid Brommaplan uppfördes under andra hälften av 1950-talet kvarteret Pundet 1, ett hotell med karaktär av motell. Byggnaden har en tidstypisk arkitektur som trots vissa förändringar och tillbyggnader bevarar sin ursprungliga utformning. Den kringbyggda gården är välgestaltad och bidrar till anläggningens kulturhistoriska värde. Strax intill ligger Grammet 1 från början av 1960-talet som uppfördes som medborgarhus med både social- och kommersiell service. Byggnaden har en tidstypisk välgestaltad utformning och är en viktig markör för Brommaplan.

Karaktärrsskapande länkbyggnad med glasfasader vid Brommaplan. Foto: Johan Stigholt, Stockholms stadsmuseum.

Byggnaderna är ofta snedställda för att optimera ljusinsläppet, som här längs Stopvägen. Foto: Josefine Bolander, Stockholms stadsmuseum.

Som ägare och förvaltare av en kulturhistoriskt värdefull byggnad bör man beakta följande:

- Att större till- och påbyggnader undviks.
- Att husets ursprungliga fasad- och takmaterial bibehålls och att tilläggsisoleringar undviks.
- Att husets ursprungliga detaljutformning med fönster, portar, balkonger, fasadutsmyckningar m.m. bibehålls.
- Att husets ursprungliga färgsättning bibehålls.
- Att byggnaden underhålls kontinuerligt med metoder och material som är anpassade till husets ursprungliga utformning, särdrag och byggnadsteknik.
- Att ursprungliga planlösningar bibehålls och att eventuell kulturhistoriskt värdefull inredning bevaras.
- Att tidstypisk markplanering och växtlighet bevaras.

Stockholms stadsmuseum ger gärna råd

För information och tips om byggnadsvård och förhållningssätt vid underhåll och restaurering av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse besök gärna Stadsmuseets byggnadsvårdswebb: www.stadsmuseum.stockholm.se/byggnadsvard
Har Du ytterligare frågor är du välkommen att kontakta Stockholms stadsmuseum.